

ИПИ

Институт за пазарна икономика

бул. "Патриарх Евтимий" 10, София 1000

тел./факс: (+359 2) 952 62 66, 952 35 05

ел. поща: mail@ime.bg

страница в Интернет: www.ime.bg

изх. № 78/19.12.2014 г.

ДО
Г-Н ХРИСТО ИВАНОВ
МИНИСТЪР НА ПРАВОСЪДИЕТО
МИНИСТЕРСТВО НА ПРАВОСЪДИЕТО

СТАНОВИЩЕ

по

Закон за изменение и допълнение на Закона за юридическите лица с нестопанска цел

Уважаеми г-н министър,

Предоставяме на Вашето внимание становището на Института за пазарна икономика по основните промени, предвидени в Закона за изменение и допълнение на Закона за юридическите лица с нестопанска цел (ЗИД на ЗЮЛНЦ).

Изразяваме категорична позиция **ПРОТИВ** следните предложения:

1. Създаване на Съвет за развитие на гражданското общество

Концепцията за създаване на орган, който *„ще има координиращи и аналитично-информационни функции по отношение на изпълнението на Стратегията и Плана за действие, както и ще може да дава становища по проекти на нормативни актове и стратегически документи, които се отнасят до дейността на гражданските организации“* е неприемлива за нас по няколко причини.

На първо място, съществуването на подобен съвет изначално опорочава смисъла на съществуването на неправителствените организации, а именно - да бъдат коректив на публичните органи и да предоставят алтернативни услуги. Подобен съвет автоматично предпоставя промяна в замисъла, по който действат неправителствените организации, а именно чрез конкретни предложения, действия и дейности, насочени към публичните органи, целящи подобряване на общото благосъстояние. Това се случва и към момента, но само ако има желание за сътрудничество от страна на администрацията. Това желание няма да нарасне със създаването на нова структура. Процесът на консултации трябва да е отворен за всички заинтересовани страни, които имат мнение по даден въпрос и не трябва да се започва процес, в който ще се търсят „представителни“ организации, които да формулират каквато и да е политика. Разнообразието от неправителствени организации прави невъзможна задачата да се изготви стратегия за развитие на сектора поради различните цели, методи, възможности и визии за развитие.

На второ място, фактът, че правилата за организация и дейността на съвета ще бъдат одобрени от МС поставя под съмнение неговата независимост. Винаги, когато трябва да се изготвят критерии за членство и правила за организация и работа, съществува опасност от прекалено тясна дефиниция, което е предпоставка за фаворитизъм и постигане на нетърсени ефекти.

На трето място, самата необходимост от подобен съвет не се обосновава в достатъчна пълнота. Ако има някакви проблеми или провали в работата на неправителствения сектор, то те със сигурност не се адресират със създаването на нов орган, още по-малко - от администрацията. Различни анализи посочват като основни проблеми за НПО сектора липсата на финансова устойчивост (която по правило се повишава в годините на икономически растеж), липсата на организационна устойчивост (свързана е с финансовата), ниското ниво на обществен престиж на сектора (зависещ от работата на самите организации), неефективния процес на обществени консултации, организиран от администрацията и др. подобни. Считаме, че нов съвет би насочил част от усилията на НПО сектор в посока, която няма да доведе до положителни промени, а напротив – ще разпръсне и без това оскъдните ресурси, с които гражданското общество разполага. Реалистичен вариант е да се получи противопоставяне, в което администрацията ще се наложи да играе ролята на арбитър – позиция, при която няма печеливши ходове.

На следващо място, обезпокоени сме от функциите, които се предвижда да има съветът, и по-точно:

- *„приема Годишен план, включително финансов, за изпълнение на Стратегията за всяка следваща година и прави преглед и оценка на изпълнението ѝ”* – изключително спорно е как ще се постигне консенсус сред многото различни НПО.
- *„събира информация за финансирането на гражданските организации със средства по консолидираната фискална програма с цел определяне ефективността на отпусканите публични средства”* – неясно за нас е как точно това ще се случи без активното съдействие от страна на Министерство на финансите, за което няма информация дали е положително настроено за подобно сътрудничество.
- *„прави ежегоден преглед на потребностите и проблемите на гражданските организации, както и на техните резултати и постижения”* – амбициозна задача, която изисква огромни ресурси, усилия и планиране, които едва ли могат да бъдат заделени.

2. Създаване на Фонд за подкрепа на развитието на гражданските организации – категорично сме **ПРОТИВ** създаването на подобен фонд по следните причини:

- Директното финансиране от бюджета на работата на неправителствените организации директно ги поставя в зависимост, дори и тя да е невидима и непризната и от двете страни;
- Директното бюджетно финансиране винаги води до искания за увеличение впоследствие. В практиката от последните 25 години няма случаи на прекратена неработеща публична програма/разход. Стартирането на подобна практика автоматично ще води до искане за увеличение на ресурса като лобистките действия ще бъдат все по-силни поради ясния интерес;
- В условията на изключително напрегнат държавен бюджет и необходимост от затягане на коланите, подобен фонд няма да може да бъде аргументиран така, че да бъде приет от обществото. Напротив, силно вероятно е да се провокира обратната реакция – противопоставяне, което не би трябвало да се случва.

Подкрепяме предложенията, които се отнасят за подобряване на законодателната рамка и по-точно:

1. Създаване на реална възможност за комуникация по електронен път с министъра на правосъдието във връзка с фирмените дела на юридическите лица с нестопанска цел – подобна възможност ще улесни неимоверно комуникацията, ще доведе до по-голяма ефективност, оперативност и отговорност от страна на правосъдното министерство при осъществяването на дейностите по водене на централния регистър.
2. Предвиждане на конкретен срок за публикуване на получените документи от Централния регистър – въпреки че за нас е неразбираемо защо е предложен толкова дълъг срок (2 месеца), това все пак е стъпка в правилната посока. Бихме препоръчали този срок допълнително да бъде съкратен до максимум 3 работни седмици.

Общата ни препоръка е да не се започва институционализиране на процес за управление, координиране или наблюдение на неправителствения сектор извън досегашните методи (регистрация и публикуване на отчети), защото секторът успява по естествен начин да се развива. Единственото, от което има нужда, е ясен начин за участие в обществените дискусии.

Използваме поводът, за да отправим и конкретни **препоръки на ИПИ** в посока по-голямо включване на неправителствения сектор в процеса на вземане на решения при формулирането на публични политики:

1. Увеличаване на задължителния срок за провеждане на обществени консултации, предвиден в момента в Закона за нормативните актове – от 14 дни на 30 дни.
2. Забрана за разглеждане от компетентния орган на проекти на нормативни актове, които не са преминали през обществена консултация.
3. Въвеждане на изискване за обобщаване и публикуване от компетентния орган на получените становища в обществените консултации.
4. Премахване на всички субсидии от държавния бюджет за НПО.
5. Въвеждане на задължение за публикуване на информация за всички дарения, направени от бюджетни организации.
6. Закриване на поне половината от сега действащите по закон консултативни съвети поради непостигане на целите си или липса на дейност в последните 2 години.

На последно място, бихме искали да обърнем внимание, че в проекта на промени се предвиждат конкретни източници на средства за предвидения Фонд за подкрепа на развитието на гражданските организации, което представлява пренасочване на средства от държавния бюджет от едно направление в друго. Считаме, че задължително трябва да се направи публично и становището на Министерство на финансите и то по време на обществените консултации и преди вземането на окончателно решение. Твърдението в мотивите, че „предлаганият законопроект няма да окаже пряко и/или косвено въздействие върху държавния бюджет” е невярно и трябва да се приложи оценка на финансовите ефекти като минимум с цел провеждане на обсъждане, което ще се базира на реални данни.

Оставаме на разположение за участие в обсъждането на проекта, като изразяваме силна надежда, че получените становища ще бъдат обобщени, коментирани по същество от МП и публикувани на Портала за обществени консултации.

С уважение,

Светла Костадинова

Изпълнителен директор